

**BIZKAIKO ABOKATUEN BAZKUNAREN TXOSTENA,
ESPAINIAKO ESTATUAK HIZKUNTZA GUTXITUEN EUROPAKO GUTUNA
ETA HORREN 9. ARTIKULUA BETETZEARI ETA APLIKATZEARI BURUZKOA,
EUROPAKO KONTSEILUKO ADITUEN BATZORDEAK EGINDAKO
LAUGARREN GAINBEGIRATZE ZIKLORAKO**

Bizkaia Jaurerriko Abokatuen Bazkun Ohoretsua, ohore handiz, Hizkuntza Gutxituen Europako Gutunerako Idazkaritzako Adituen Batzordearekin bildu da. Modu horretan, Espainiako Gobernuak Hizkuntza Gutxituen Europako Gutunaren 9. artikuluan hartutako konpromisoak betetzeari dagokionez orain arte egindako lau gainbegiratze zikloetan parte hartu du Bazkunak.

1.- Lehenengo gainbegiratze zikloa

1.a).- 2005eko apirilaren 8ko Adituen Batzordearen txostena

Adituen Batzordearen lehen txostenean, besteak beste, hau esaten zen:

511. El comité de expertos observa que el primer compromiso contraído por España en estos tres ámbitos (enjuiciamiento criminal, civil y administrativo) exige que las autoridades judiciales lleven a cabo los procedimientos en la lengua regional o minoritaria en cuestión, si así lo solicita una parte, aun en el caso de que la otra parte no entienda dicha lengua, para lo cual deberán recurrir, por ejemplo, a servicios de traducción e interpretación.

511. The Committee of Experts observes that the first among the undertakings that Spain entered into in ah three areas concerned (criminal, civil and administrative procedure) requires the judicial authorities to conduct the proceedings in the regional or minority language concerned if a party so requests, even in the case where the other party does not understand the language in question, for instance by the use of interpreters and translators.

512. las presentes disposiciones no parecen garantizar que los procedimientos en el País Vasco se lleven a cabo invariablemente en vascuence cuando un hablante así lo solicite. Asimismo, por lo que se refiere al enjuiciamiento criminal, el derecho del acusado a emplear su lengua regional o minoritaria (vascuence en el caso que nos ocupa), con independencia de que también hable castellano, no parece estar garantizado en el plano formal, contrariamente al compromiso contraído por España en virtud del pár. 1.a ii de l artículo 9

512. The current provisions do not seem to guarantee that the proceedings in the Basque Country will invariably be conducted in Basque whenever a speaker so requests. Furthermore, as far as the criminal procedure is concerned, the right for the accused to use his/her regional or minority language (Basque in the instant case), irrespective of whether or not he or she also speaks Castilian, does not appear to be formally guaranteed, contrary to the undertaking entered into by Spain under Article 9 para. 1.a.ii.

517.- El problema se agrava por el hecho de que un sistema basado en una rotación tradicional de jueces desalienta a los jueces a aprender una lengua regional o minoritaria que puede no ser útil en caso de transferencia, y se traduce en la pérdida de los recursos y el tiempo invertidos en el aprendizaje de la lengua cuando un juez con

la necesaria competencia lingüística debe trasladarse a una comunidad autónoma en la que dichos conocimientos ya no son pertinentes. En consecuencia, es indispensable examinar la estructura de carrera y formación establecidos actualmente.

517. The Committee of Experts considers that the difficulties referred to above constitute an additional obstacle to the chosen undertakings being actually implemented. The problem is aggravated by the fact that a system based on a customary rotation of judges leads either to judges not being encouraged to learn a regional or minority language when they know it might no longer be useful after a transfer, or to losing the investment spent on language training when a judge with the necessary linguistic skills is transferred to an autonomous community where those skills are no longer relevant. As a result, a review of the current training and career structure seems to be indispensable.

519. Para concluir, a los fines de cumplir plenamente este requisito, de modo que los tribunales situados en el País Vasco lleven a cabo los procedimientos en vascuence a petición de una Parte, así como los demás requisitos establecidos, es necesario adoptar las siguientes medidas: 1) introducir en el marco jurídico, garantías formales correspondiente a los compromisos previstos en los párs. 1.a.i, 1.a.ii, 1.b.i, y 1.c.i ... 3) tomar medidas apropiadas tanto de índole práctica como organizativa. El comité de Expertos estima que , en el caso del País Vasco, los compromisos previstos en los párs. 1.a.i, 1.a.ii y 1.b.i, 1.c.i del artículo 9 no se cumplen y que los compromisos contenidos en los párs. ...solo se cumplen parcialmente.

519. In conclusion, in order to properly implement the requirement for the courts located in the Basque Country to conduct the proceedings in Basque at one party's request and the other undertakings at issue, the following measures seem to be necessary: (i) the introduction, in the legal framework, of formal guarantees corresponding to the undertakings entered into under Article 9 para. 1.a.i, 1.a.ii, 1.b.i and 1.c.i; (ii) provision for the parties to be specifically informed, at the relevant stage of the proceedings concerned, of the possibilities inherent to the undertakings entered into by Spain under Article 9 and (iii) adequate practical and organisational measures. The Committee of Experts considers that un the case of the Basque Country the undertakings entered into Article 9 para. ial, 1 ah, 1.b.i and 1.c.i are not fulfilled and that the undertakings entered into under Article 9 para. 1.a.iii, 1.b.ii and 1.b.iii, and 1.c.ii and 1.c.iii are only partly fulfilled

El comité de expertos alienta a las autoridades españolas a:

Modificar el marco jurídico para que quede claro que las autoridades judiciales penales civiles y administrativas del País Vasco llevarán a cabo los procedimientos en vascuence a petición de una parte.

Tomar las medidas necesarias para incrementar el porcentaje del personal de la administración de justicia en el País Vasco, a todos los niveles, y, en particular entre los jueces y fiscales, que pueden emplear el vascuence como lengua de trabajo en los tribunales

The Committee of Experts encourages the Spanish authorities:

- to amend the legal framework with a view to making it clear that the criminal, civil and administrative judicial authorities in the Basque Country will conduct the proceedings in Basque at the request of one party;

- to take the necessary measures to increase the proportion of judicial staff in the Basque Country, at all levels and particularly among judges and prosecutors, able to use Basque as a working language in courts

1.b).- Ministroen Kontseiluak 2005eko irailaren 21ean egindako gomendioak

Ministroen Kontseiluak gomendio hauek egin zituen:

Recomendaciones del Comité de Ministros sobre la aplicación de la Carta Europea de las lenguas regionales o minoritarias en España

El Comité de Ministros,

Recomienda que las autoridades españolas tomen en consideración todas las observaciones del Comité de Expertos y que, ante todo,

1.- Tomen las medidas jurídicas y prácticas necesarias para asegurar la aplicación de los compromisos contenidos en el artículo 9 de la Carta, asegurando en particular que un porcentaje adecuado del personal que trabaja en esta ámbito en las Comunidades Autónomas a las que afecta la aplicación del artículo 9 de la Carta tenga un conocimiento práctico de las lenguas pertinentes.

The Committee of Ministers,

Recommends that the authorities of Spain take account of all observations of the Committee of Experts and, as a matter of priority:

1. take the necessary legal and practical measures to ensure the implementation of the undertakings under Article 9 of the Charter, in particular by ensuring that an adequate proportion of the judicial staff posted in the autonomous communities concerned by the application of Article 9 of the Charter has a working knowledge of the relevant languages;

2.- Bigarren ebaluazio zikloa

2.a).- Adituen Batzordeak 2008ko apirilaren 4an egindako txostena

Bigarren ebaluazio-txostenean, Adituen Batzordeak hau esaten zuen:

591. Por lo tanto, el Comité de Expertos entiende que los problemas identificados en el primer ciclo de supervisión siguen prevaleciendo en el segundo ciclo. Considera, por tanto, que el compromiso se cumple parcialmente, y alienta a las autoridades a seguir desplegando esfuerzos para mejorar la situación actual.

591. The Committee of Experts therefore understands the problems identified in the previous monitoring cycle still prevail in the second round. It therefore considers that the undertaking is partly

fulfilled and encourages the authorities to continue their efforts to improve the current situation .

581. En lo que respecta a los servicios de interpretación... El Tribunal (Constitucional) dictaminó que el derecho a utilizar su propia lengua en los procedimientos no se vulnera recurriendo a los servicios de un intérprete.

581. As regards interpretation, the Committee of Experts was also made aware of cases brought to the Constitutional Court (ruling 166/2005 of 19th April - see p. 224). A question of unconstitutionality was presented by the provincial court of Bizkaia in relation to article 231 of Organic Law 6/1 985 on the Judiciary. The Court ruled that a right to use ones own language in proceedings is not breached by the use of an interpreter .

582. Aunque esta conclusión no contraviene a lo estipulado en la Carta, el Comité de Ministros señala, no obstante, que el compromiso contraído por el Gobierno español exige que los procedimientos se lleven a cabo en vascuence si una de las partes así lo solicita. En vista del escaso número de jueces que dominan el vascuence, el resultado práctico de esta decisión no está en consonancia con las obligaciones dimanantes de la Carta.

582. Even though this conclusion is not against the Charter, the Committee of Experts however has to point out that the obligation entered into by Spain requires that the proceedings are conducted in Basque when so requested by one of the parties. Considering the low number of judges mastering Basque, the practical outcome of this decision does not conform to the obligations of the Charter .

El Comité de Expertos alienta a las autoridades españolas a:

- modificar el marco jurídico para que quede claro que las autoridades judiciales penales, civiles y administrativas del País Vasco llevarán a cabo los procedimientos en vascuence, a petición de una Parte:
- tomar las medidas necesarias para asegurar, según proceda, que se informa específicamente a las Partes en un procedimiento sobre la obligación de las autoridades judiciales del País Vasco de llevar a cabo los procedimientos en el País Vasco si una de las Partes así lo solicita, de conformidad con los compromisos contraídos por el Gobierno español en virtud de los párs. 1.a.i, 1.b.i y 1.c.i del artículo 9 de la Carta, y
- tomar las medidas necesarias para incrementar el porcentaje del personal de la Administración de Justicia en el País Vasco, a todos los niveles y, en particular, entre los jueces y fiscales, que puede emplear el vascuence como lengua de trabajo en los tribunales.

Párrafo 3

“ Las Partes se comprometen a hacer accesibles, en las lenguas regionales o minoritarias, los textos legislativos nacionales más importantes y aquéllos que se refieren en particular a los hablantes de dichas lenguas, a menos que ya se disponga de dichos textos de otro modo “

586. En el primer informe de evaluación, en el Comité de Expertos estimó que el compromiso no se cumplía y alentó a las autoridades españolas a tomar las medidas necesarias para asegurar que los textos

legislativos nacionales más importantes, y aquellos relativos en particular a los vasco parlantes, también estén disponibles en vascuence en su debido momento. A tales fines, la medida más apropiada sería publicar una traducción oficial al mismo tiempo que la versión oficial en castellano.

PARAGRAPH 3

“The Parties undertake to make available in the regional or minority languages the most important national statutory texts and those relating particularly to users of these languages, unless they are otherwise provided “

586. In the first evaluation report, the Committee of Experts considered that the undertaking was not fulfilled and it encouraged the Spanish authorities to take the necessary measures to ensure that the most important national statutory texts and those relating particularly to users of Basque are regularly made available in Basque too. The publication of an official translation at the same time as the publication of the official Castilian version would be the most appropriate measure.

Capítulo 3. Conclusiones y propuestas para recomendaciones.

3.1 Conclusión del Comité de Expertos sobre el modo en que las autoridades españolas han reaccionado antes las recomendaciones del Comité de Ministros

Recomendación núm. 1

1.- Tomen las medidas jurídicas y prácticas necesarias para asegurar la aplicación de los compromisos contenidos en el artículo 9 de la Carta, asegurando en particular que un porcentaje adecuado del personal que trabaja en esta ámbito en las Comunidades Autónomas a las que afecta la aplicación del artículo 9 de la Carta tenga un conocimiento práctico de las lenguas pertinentes.

Chapter 3. Conclusions

3.1 Conclusion of the Committee of Experts on how the Spanish authorities have reacted to the recommendations of the Committee of Ministers.

Recommendation no. 1

1.-take the necessary legal and practical measures needed to ensure the implementation of the undertakings under art/de 9 of the Charter, in particular by ensuring that an adequate proportion of the judicial staff posted in the autonomous communities concerned by the application of Article 9 of the Charter has a working knowledge of the relevant languages

1201. Como subrayan las autoridades españolas en su segundo informe periódico, el ámbito de la justicia es uno de los puntos que plantea más obstáculos para el cumplimiento de los compromisos en España, ya que existe un problema estructural...

1201. As underlined by the Spanish authorities in their second periodical report, the justice field is one of the points involving major obstacles for compliance in Spain' as there is a structural problem. Despite the adoption of the new Organic Law 19/2003, of 23 December, which has introduced a series of improvements, the level of compliance at the State level remains unsatisfactory. The Committee of Experts understands that

the potential list of posts that require a knowledge of the co-official language (according to article 521 .4.3r) is not applied in a coherent and regular manner throughout the Autonomous Communities.

1202. Se ha informado al Comité de Expertos que la Administración del Estado ha transmitido el contenido de la Recomendación al Consejo General del Poder Judicial, pero que este órgano no parece tener interés en velar por la aplicación de esta recomendación.

1202. The Committee of Experts has been informed that the content of the Recommendation has been conveyed by the State administration to the General Council of the Judiciary, but this body does not seem to have any interest in moving towards the implementation of this recommendation

3.2 Finding of the Committee of Experts in the second monitoring round

D. General problems affecting all Part III languages described in the findings of the Committee of Experts in the first evaluation report still prevail in the present monitoring round. Steps taken at the State level are not sufficient to provide an effective possibility for any party which might so request, to use a co-official language either in judicial proceedings or in the administration. There is still a need to re-think the training and career structure of the judicial administration and of civil servants so that an adequate proportion of judges, prosecutors and staff of the peripheral state administration located in the Autonomous communities concerned have the required command of the co-official language. No substantial measures have been adopted by the Spanish authorities to overcome the problems identified

3.2 Conclusiones del Comité de Expertos en el segundo ciclo de supervisión

Observaciones generales

*D. En el presente ciclo de supervisión, persisten los problemas generales que afectan a todas las lenguas contempladas en la parte III descritos en las conclusiones del Comité de Expertos en el primer informe de evaluación. Las medidas tomadas a nivel estatal no bastan para brindar una posibilidad efectiva, a toda parte que pudiera solicitarlo, de utilizar una lengua co-oficial en los procedimientos judiciales o en la Administración. **Siendo necesario reconsiderar la estructura de formación y de carrera de la administración judicial y de los funcionarios, para que un porcentaje adecuado de jueces, fiscales y del personal de la administración periférica del Estado tengan el conocimiento exigido de la lengua cooficial. Las autoridades españolas no han tomado medidas significativas para superar los problemas identificados.***

2.b).- Ministroen Kontseiluak 2008ko abenduaren 10ean egindako gomendioak

Ministroen Kontseiluak gomendio hauek egin zituen:

Recomienda que las autoridades españolas tomen en consideración todas las observaciones del Comité de Expertos y que, ante todo:

- 1. tomen las medidas jurídicas y prácticas necesarias para asegurar que un porcentaje adecuado del personal que trabaja en este ámbito en las Comunidades Autónomas a las que afecta la aplicación del artículo 9 de la Carta tenga un conocimiento práctico de las lenguas pertinentes;*
- 2. examinen los programas de contratación, de carrera y de formación destinados al personal de las dependencias de la Administración del Estado, con miras a asegurar que un porcentaje adecuado del*

personal que trabaja en este ámbito en las Comunidades Autónomas a las que afecta la aplicación del artículo 10 de la Carta tenga un conocimiento práctico de las lenguas pertinentes

Recommends that the authorities of Spain take account of ah the observations of the Committee of Experts and, as a matter of priority:

1. take the necessary legal and practical measures to ensure that an adequate proportion of the judicial staff posted in the autonomous communities concerned by the application of Article 9 of the Charter have a working knowledge of the relevant languages;

2. review the recruitment, career and training schemes for the staff of the State administration offices with s view lo ensuring that an adequate proportion of the staff posted in the autonomous communities have a working knowledge of the relevant languages;

3. Hirugarren ebaluazio zikloa

3.a).- Adituen Batzordeak 2011ko abenduaren 2an egindako txostena

Article 9 Ë Judicial authorities

Paragraph 1

The Parties undertake, in respect of those judicial districts in which the number of residents using the regional or minority languages justifies the measures specified below, according to the situation of each of these languages and on condition that the use of the facilities afforded by the present paragraph is not considered by the judge to hamper the proper administration of justice:

a) in criminal proceedings:

i. to provide that the courts, at the request of one of the parties, shall conduct the proceedings in the regional or minority languages; and/or

ii .- to guarantee the accused the right to use his/her regional or minority language; and/or

iii.- to provide that requests and evidence, whether written or oral, shall not be considered inadmissible solely because they are formulated in a regional or minority language; and/or if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned;

b) in civil proceedings:

i .- to provide that the courts, at the request of one of the parties, shall conduct the proceedings in the regional or minority languages; and/or

ii .- to allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use his or her regional or minority language without thereby incurring additional expense; and/or

iii .- to allow documents and evidence to be produced in the regional or minority languages, if necessary by the use of interpreters and translations;

c) in proceedings before courts concerning administrative matters:

i .- to provide that the courts, at the request of one of the parties, shall conduct the proceedings in the regional or minority languages; and/or

ii .- to allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use his or her regional or minority language without thereby incurring additional expense; and/or

iii .- to allow documents and evidence to be produced in the regional or minority languages, if necessary by the use of interpreters and translations;

532. In its second evaluation report (paragraphs 575-585) the Committee of Experts considered the undertakings only partly fulfilled. The Committee encouraged the Spanish authorities:

- to amend the legal framework with a view to making it clear that the criminal, civil and administrative judicial authorities in the Basque Country will conduct the proceedings in Basque at the request of one party;
- to take the necessary measures to ensure, as appropriate, that the parties to a proceeding are specifically informed of the obligation of the judicial authorities in the Basque Country to conduct the proceedings in Basque if one of the parties so requests, in conformity with the undertakings entered into by Spain under Article 9 para. 1.a.i, 1.b.i and 1.c.i of the Charter;
- to take the necessary measures to increase, where appropriate, the proportion of judicial staff in the Basque Country, at all levels and particularly among judges and prosecutors, who are able to use Basque as a working language in courts.

533. On the basis of the observations made by the Committee of Experts in its second evaluation report, the Committee of Ministers recommended that the Spanish authorities **Í take the necessary legal and practical measures to ensure that an adequate proportion of the judicial staff posted in the autonomous communities concerned by the application of Article 9 of the Charter have a working knowledge of the relevant language** [RecChL(2008)5].

534. The Committee of Experts refers to paragraphs 72 to 81 above for its general evaluation of the implementation of Article 9.

535. According to the Basque authorities whom the Committee of Experts met during the on-the-spot visit, not much progress has been made in this field since the previous monitoring round.

536. According to evidence received from a Basque bar association, the Justice Department of the Basque Government has carried out awareness campaigns on the possibility to use Basque in court proceedings. In their estimation however, it seems that citizens who prefer to use Basque in their dealings with the justice administration or to request the use of Basque in court proceedings are still often perceived as troublemakers.

537. At present six judges are proficient in Basque. There are currently 35 judges, 16 secretaries and 18 civil servants who have the linguistic capacity to work in Basque. 25% of the judges speak Basque and can carry out a procedure in Basque in the Basque Autonomous Community. In Gipuzkoa 50% of the judges could do so. According to the General Council of the Judiciary, there are 5023 judges and magistrates in Spain. 17 of them have a certified knowledge of Basque. According to them, the low figure can be misleading, because it does not mean that there are not more judges who are proficient in the language.

538. According to the third periodical report (pages 76 . 77), the implementation of Decree 152/2008 of 29 July regulating the process of language normalisation in the Judicial Administration in the Basque Autonomous Community was completed with the approval of a Plan to normalise the use of Basque in the Judicial Administration in the Basque Country.

539. According to the representatives of the Basque judicial authorities whom the Committee of Experts met during the on-the-spot visit, progress has been made in bilingualism. New professionals are linguistically trained in the 14 offices of the judicial field. All members of staff receive training. 20% of the judicial staff are bilingual and there are resources for training them.

Some positions involving contacts with civil society require a specific language profile. All documents that are submitted in Basque are accepted. There is an agreement with private and public universities to translate documents, with priority given to those documents that are really used, although the percentage is low. In June 2011, 50% of the documents used were bilingual. 93% of the communication is in Castilian. The Basque judicial authorities further state that the computer software for civil servants is bilingual, and appears on screen by default in Basque.

540. The Basque authorities claim that there is a structural problem to ensure the implementation of these undertakings.

541. 256 speakers have requested court proceedings to be conducted in Basque. The appeals do not have to involve any delay because everything is done bilingually anyway.

542. Furthermore, one reason why Basque-speakers feel discouraged to use Basque in court is the fact that interpreters are required to interpret from Basque into Castilian, even if this has not been requested by any party. The number of requests from speakers to use Basque is very low despite the fact that more prosecutors and lawyers are now proficient in Basque. The conditions and resources have never been better.

543. The Committee of Experts notes with interest the introduction of the figure of the *trebatzaile* (assistant in language matters) in courtrooms. The Basque Government is also developing pilot schemes at certain courts for proceedings to be held entirely in Basque.

544. The Committee of Experts commends the efforts undertaken by the Basque administrative authorities and by the judicial authorities of the Basque Country to improve the opportunities to use Basque in the judiciary.

545. Despite the efforts made by the Basque authorities and encouraging signs that the number of staff with Basque language proficiency in the justice administration is generally increasing, Basque is still very seldom used in judicial proceedings. Few judges, senior judges, clerks of the court and public prosecutors have sufficient language skills to conduct judicial proceedings entirely in Basque, and those that are able to use Basque in proceedings are not used to doing so. Furthermore, this practice continues to be hampered by the systematic translation of Basque into Castilian, even if no party has requested it.

546. According to representatives of the speakers, written replies from the court are always in Castilian. In general, all procedures take place in Castilian, be it subpoenas, documentation, notifications, records of proceedings, internal paperwork, ruling, judicial decrees, etc.

547. Based on the information at the Committee of Experts disposal and despite some practical difficulties concerning Article 9. paragraph 1. a ii, iii, iv . b ii and iii, c ii and iii, the Committee of Experts concludes that those undertakings are fulfilled. The undertakings under Article 9. paragraph 1. a i; b i; c i; remain partly fulfilled. ii, iii, iv . b ii and iii, c ii and iii, the Committee of Experts concludes that those undertakings are fulfilled. The undertakings under Article 9. paragraph 1.a i; b i; c i; remain partly fulfilled.

The Committee of Experts urges the Spanish authorities:

- to amend the legal framework with a view to making it clear that the criminal, civil and administrative judicial authorities in the Basque Country will conduct the proceedings in Basque at the request of one party;***
- to take the necessary measures to ensure, as appropriate, that the parties to a proceeding are specifically informed of the obligation of the judicial authorities in the Basque Country to conduct the proceedings in Basque if one of the parties so requests, in conformity with the undertakings entered into by Spain under Article 9 para. 1.a.i, 1.b.i and 1.c.i of the Charter;***
- to take the necessary measures to increase, where appropriate, the proportion of judicial staff in the Basque Country, at all levels and particularly among judges and prosecutors, who are able to use Basque as a working language in courts.***

Paragraph 3

The Parties undertake to make available in the regional or minority languages the most important national statutory texts and those relating particularly to users of these languages, unless they are otherwise provided.

548. In its second evaluation report (paragraphs 586 - 591) the Committee of Experts considered that the undertaking remained partly fulfilled. Three points were underlined: the lack of sharing translation costs of legal texts, the lack of collaboration agreement between the Basque authorities and the Spanish government concerning the translation, publication and distribution of the Gazette publications and the lack of standardised legal terminology. It encouraged the authorities to continue their efforts to improve the current situation.

549. The third periodical report (page 714) lists a number of national legal texts that have been translated into Basque. The authorities do not respond to the points mentioned above. According to representatives of a bar association that the Committee of Experts met during its on-the-spot visit, the Spanish authorities have not carried out an official translation of the most important statutory texts into Basque. It seems that legal texts are translated by Basque institutions and universities.

550. The Committee of Experts was informed that the authorities of the Basque Autonomous Community signed an agreement with the State authorities regarding the publication of the State Official Gazette in Basque. This also has implications for Navarre, which will benefit from this agreement.

551. Standardised legal terminology is, in the view of the above-mentioned bar association, more highly developed and unified than ever before, also with the help of IT tools.

552. The Committee of Experts concludes that the undertaking is fulfilled.

3.b)- Ministroen Kontseiluak 2012ko urriaren 24an egindako gomendioak

Recommendation CM/RecChL(2012) 6 of the Committee of Ministers on the application of the European Charter for Regional or Minority Languages by Spain on 24 October 2012:

Recommends that the authorities of Spain take account of all the observations and recommendations of the Committee of Experts and, as a matter of priority:

1. amend the legal framework with a view to making it clear that the criminal, civil and administrative judicial authorities in the autonomous communities will conduct the proceedings in co-official languages at the request of one party;

2. take the necessary legal and practical measures to ensure that an adequate proportion of the judicial staff posted in the autonomous communities concerned by the application of Article 9 of the Charter have a working knowledge of the relevant languages;

3. review the recruitment, career and training schemes for the staff of the State administration offices with a view to ensuring that an adequate proportion of the staff posted in the autonomous communities have a working knowledge of the relevant languages;

4. ensure the presence of all regional or minority languages in State public services;

5. ensure the presence of all regional or minority languages in the provision of health care services.

4.- Bizkaiko Abokatuaren Bazkuna egiten duen balorazioa

Espainiako erresuma 2001eko otsailaren 2an berretsi zuen Hizkuntza Gutxituen Europako Gutuna. Ordutik hona urte asko igaro diren arren eta Ministroen Kontseiluak hainbat gomendio egin dituen arren, Gutunaren 9. artikuluari dagokionez hartutako konpromisoak bete gabe jarraitzen du Espainiako Gobernuak:

δ1. Jarraian zehazten diren neurriak hartzea justifikatzeko besteko eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntzetako hiztun-kopurua duten agintari judizialen barrutiei dagokienez, zenbait konpromiso hartu dituzte aldeek, hizkuntza bakoitzaren egoeraren arabera, eta baldintza batekin, alegia, paragrafo honek eskaintzen dituen aukeraz baliatzeak ez dezala epaileak hartu justizia ondo administratzeko oztopotzat. Hauek dira konpromisoak:

- *a) prozesu penaletan:*
 - *i) jurisdikzio-organoek, aldeetako batek eskatuta, prozesua eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntzan gara dezatela ezartzea; eta/edo*
 - *ii) eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntzan hitz egiteko eskubidea bermatzea akusatuari; eta/edo*
 - *iii) errekerimenduak edo frogak, idatzizkoak zein ahozkoak, eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntza batean formulatuta egote hutsagatik onartezinak ez izatea ezartzea; eta/edo*
 - *iv) eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntza horietan ematea, hala eskatuz gero, prozedura judizial bati lotutako egintzak, beharrezkoa bada interpreteak eta itzultzaileak erabilia, eta interesatuei inolako gastu gehigarrikerik eragin gabe.*
- *b) prozesu zibiletan:*
 - *i) jurisdikzio-organoek, aldeetako batek eskatuta, prozesua eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntzan gara dezatela ezartzea; eta/edo*
 - *ii) alde bat auzitegi baten aurrean bertaratu behar denean, bere eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntzan hitz egitea baimentzea alde horri, hori dela-eta gastu osagarrikeri aurre egin behar izan gabe; eta/edo*

- **iii)** dokumentuak eta frogak eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntzan aurkeztea baimentzea, beharrezkoa bada interpreteak eta itzultzaileak erabilia.
- **c)** *administrazio-arloan eskudunak diren jurisdikzioen aurreko prozesuetan:*
 - **i)** *jurisdikzioek, auzi-bidean parte hartzen duen aldeetako batek eskatuta, prozesua eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntzan gara dezatela ezartzea; eta/edo*
 - **ii)** *alde bat epaitegi baten aurrean bertaratu behar denean, bere eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntzan hitz egitea baimentzea alde horri, hori dela-eta gastu osagarriei aurre egin behar izan gabe; eta/edo*
 - **iii)** *dokumentuak eta frogak eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntzan*
 - *sortzea baimentzea, beharrezkoa bada interpreteak eta itzultzaileak erabilia;*
- **d)** *neurriak hartzea, b) eta c) idatz-zatietako i) eta iii) idatz-zatien aplikazioak eta interpreteen eta itzulpenen balizko erabilerak ez diezaien gastu osagarriarik ekarri interesatuei.*

2. Aldeek hartu dituzten konpromisoak:

- **a)** *Estatu batean ezarritako egintza juridikoen baliozkotasuna ez baztertzea, egintzok eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntza batean erredaktatuta egote hutsagatik; edo*
- **b)** *Estatu batean ezarritako egintza juridikoen, aldean artean, duten baliozkotasuna ez baztertzea, egintzok eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntza batean erredaktatuta egote hutsagatik, eta egintzok hizkuntza hori hitz egiten ez duten hirugarren interesatuen aurka erabili ahal izango direla ezartzea, baldin eta egintzaren edukia erabiltzen duenak berak jakinarazten badie; edo*
- **c)** *Estatu batean ezarritako egintza juridikoen, aldean artean, duten baliozkotasuna ez baztertzea, egintzok eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntza batean erredaktatuta egote hutsagatik*

3. Aldeek konpromisoa hartu dute eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntzetan emateko Estatuko lege-testurik garrantzitsuenak eta hizkuntza horien erabiltzaileei bereziki dagozkienak, testuok beste modu batean erabilgarri daudenean izan ezik.

Horrenbestez, azaldutako arrazoiengatik (igarotako denbora eta Espainiako Gobernuak berak Gutunean ezarritakoa eraginkortasunez betetzeko oztopotzat identifikatu eta aitortzen duena gainditzeko neurririk ez hartzea), Bizkaiko Abokatuen Bazkunak, Adituen Batzordean aurretik egindako agerraldietan azaldutakoa berrestez gain, adierazten du Espainiako Gobernuak ez duela benetako borondaterik justiziaren esparruan hartutako konpromisoak betetzeko.

Eskakizun maila txikia duten eta egituran eta antolaketan inolako aldaketarik ez dakarten gomendioak ere ez dira betetzen: legegintza-testu garrantzitsuenek ere ez dute Espainiako Gobernuaren itzulpen ofizialik.

Administrazio judizialean prestakuntzaren inguruan gogoeta egin beharrean, euskara auzitegietan lan-hizkuntza moduan erabil dezaketen epaile magistratu eta fiskalen ehunekoak handitzeko, horren inguruko eskakizunak beheranzko joera du.

Egungo egoera:

Gaur egun, egoera soziolingustikoa eta euskararen erabilera organo judizialekiko harremanetan normalizatzeko baldintzak asko hobetu dira, arrazoi hauek direla bide::

- 1.- Euskaraz hitz egiten duten herritarren kopurua inoiz baino handiagoa da.
- 2.- Unibertsitateko ikasketak osorik euskaraz egin dituzten zuzenbideko gradudunen kopurua gero eta handiagoa da.
- 3.- Prozedura judicial bat osorik euskaraz izapidetzeko restatuta dauden abokatuen kopuruak urtero-urtero gora egiten du unibertsitateei eta Bizkaiko Abokatuen Bazkuneko Praktika Juridikoko Eskolari esker.

Bizkaiko Abokatuen Bazkunak ofizioko txanda eta atxilotuari laguntzeko zerbitzua euskaraz eskaintzen ditu 1992tik.

- 4.- Euskara tekniko-juridikoa inoiz baino garatuago eta bateratuago dago. Erreminta eta aplikazio informatiko askotariko eta oso garatuak daude, euskara justizia administrazioarekiko harremanetan erabiltzea errazteko. Oraintsu sortutako aplikazio bat Eusko Jaurlaritzaren “*etoolbar*” da. Horren bidez, euskara tekniko juridikoa bateratu eta zalantzak argitu nahi dira.

Epaitegiek eta auzitegiek ehunaka idazki judicial egiten dituzte euskaraz eta gaztelaniaz.

Inprimaki eta idazki ugari daude euskaraz abokatuen lana errazteko jurisdikzio ordena guztietan.

Hala ere, badira atzerapauso nabarmenak, hala nola:

1. Eusko Jaurlaritzako Justizia Sailarekin lankidetzan, aldian-aldian abokatuentzako euskara ikastaroak eta euskara juridikoari buruzko ikastaroak egin dira Bizkaiko Abokatuen Bazkunean. Baina, duela bi

urtetik hona, Justizia Sailarekin izandako lankidetzak hori eten egin da, eta horren eraginez, Bizkaia Jaurerriko Abokatuen Bazkun Ohoretsuko euskara ikastaroak bertan behera geratu behar izan dira.

2. Trebatzaileak eta dinamizatzailerak prestatzaileak kendu egin zituen aurreko Eusko Jaurlaritzak. Halako pertsonen bulego ofizialetan laguntza eskaintzen zuten Justizia Administrazioaren langileen zereginetan euskara erabiltzeko. Gaur egun, mota horretako bi langile sartu dituzte, lehen hamalau ziren arren.
3. Zoritxarrez, eta bigarren urtez jarraian, Abokatutzako masterra, abokatu lanean aritzeko gaur egun nahitaezkoa dena, ez du euskaraz eskaini Euskal Herriko Unibertsitateak, talde bat sortzeko behar den beste pertsona ez dituela esanda. Horrez gain, talde bat sortuta ere, irakasgaien heren bat soilik eskaini ziren euskaraz. Gaur egun, Deustuko Unibertsitateak soilik eskaintzen du masterra euskaraz, Bizkaia Jaurerriko Abokatuen Bazkun Ohoretsuarekin lankidetzan.
4. Gaur egun, Estatuko lege-testuak eta arauak ez dira modu ofizialean itzultzen, hau da, ez dago Estatuak egindako lege-testuen eta arauen euskarazko benetako bertsiorik Estatuko Aldizkari Ofizialean argitaratuta.

Hala ere, itxuraz paradoxa eta kontraesana dirudien arren, gaur egun, Euskal Autonomia Erkidegoko epaitegi eta auzitegiaren prozedura juduzialean, euskararen erabilera ia-ia hutsaren hurrengoa da. Eta horren eraginez pentsa daiteke, egiatan, ez dagoela horren inguruan berezko eskaerarik.

Autokritika alde batera utzi gabe (eta gure erantzukizuna materializatzeko jarduerak garatzea, gure ahalmenekin bat etorritik) eta zenbait faktorek bat egiten dutela kontuan hartuta, Bizkaiko Abokatuen Bazkunak uste du euskaraz prozedura judizial gutxi egiten direla, neurri handian, Espainiako botere judizialaren eta epaileen antolaketa, prestakuntza eta funtzionamendua modu jakin batekoak direlako, eta, hain zuzen ere, Adituen Batzordeak antolaketa hori aldatzea eskatu du behin eta berriro, Gutunarekin hartutako konpromisoak bete ahal izateko

Espainiako Gobernuak, konpromiso horiek ez betetzeaz gain, antza, ez du etorkizunean ere konpromisook betetzeko inolako asmorik. Horren froga da txosten hau egin den datan, Abokatuen Bazkunak badakiela demanda bat euskaraz jarri dela eta, demanda-jartzaile euskaldunaren borondatearen kontra, prozedura gaztelaniaz bakarrik mamitzen ari dela, Gutunaren 9. artikulua argi eta garbi bete gabe utzita.

Euskara EAEko hizkuntza ofiziala den arren eta guztiok justizia administrazioarekin harremanak euskaraz izateko eskubidea dugun arren, euskara jakitea ez da betekizuna edo eskakizuna autonomia-erkidegoan lan egiten duten magistratu, epaile, idazkari judicial eta fiskalentzat. Modu horretan, gure ustez, Espainiako estatuak oposizioei buruzko arauak aldatu beharko lituzke, eta oposiziogileak euskara jakin beharko luke EAEn magistratu, fiskal edo idazkari judicial modura lan egin nahi badu.

Hizkuntza ofiziala erabiltzeko eskubidea bermatzeak ekarri beharko luke berez zerbitzu publikoa ematen duen justizia administrazioko langile guztiak (funtzionarioak, epaileak, magistratuak, fiskalak, idazkariak...) gaituta egotea euskara lan-hizkuntza moduan erabili ahal izateko. Gaur egun, adierazi digutenez, EAE osoan, 191 idazkari judizialek 32k, 96 fiskaletik 22k eta 222 epailetik 23k bakarrik dauzkate euskararen gaineko ezagutzak. Komenigarria izango litzateke aztertzea organo judizialeko funtzionario euskaldunei esleitu ahal izatea euskaraz aurkezten diren kasuak.

Hala ere, epaileen egitura eta antolaketa zentralizatu horren ondorioz eta hizkuntza koofizialak jakiteko derrigortasunik ez dagoenez, gaur egun, epaile, magistratu, idazkari judicial eta fiskal gutxi daude gaituta hizkuntzaren aldetik prozedura judicial bat osorik euskaraz egin ahal izateko.

Euskaraz izapidetzen diren edo izapidetu diren prozedura judicial urrietan (salbuespenak albuespen) itzulpena modu sistematikoan erabiltzen da. Hori dela eta, praktikan, hizkuntzaren ofizialtasuna ezerezean geratzen da. Konstituzio Auzitegiaren ustetan, aldiz, Botere Judicialaren Lege Organikoaren 231. artikulua interpretazioari lotuta, itzulpena modu sistematikoan erabiltzeak ez du koofizialtasuna urratzen; hau da, itzulpen sistemarekin, hizkuntza-koofizialtasuna erabat errespetatzen da, eta hizkuntza eskubideak bermatzen dira.

Alabaina, Adituen Batzordeak azaltzen duen moduan, gure ustez, praktikan, itzulpena modu sistematikoan erabiltzeak Espainiako Gobernuak Gutunaren 9. artikuluan hartutako konpromisoak ez betetzea dakar.

Nabarmena da euskara justizia administrazioarekiko harremanetan erabiltzea ez dela gaztelania erabiltzearen parekoa.

Ezaguna denez, euskara hizkuntz ofiziala da, eta hizkuntza prozedura judizial dialektikoetan, lan-erreminta nagusia. Hala ere, ez dago euskaraz zuzenean komunikatzerik magistratu, epaile eta fiskalekin.

Horrez gain, eta orokortu ezin daitezkeen arren, aurreiritziak daude justizia administrazioarekiko harremanetan euskara erabiltzea hautatzen duenarekiko: «Gaztelania ezin hobeto badaki, zergatik tematzen da euskara erabiltzen?». Euskara erabiltzea aldarrikapen politiko eta ideologikoekin identifikatzen da oraindik ere.

Edonola ere, kasurik onenean, itzulpena modu sistematikoan erabiltzeak prozedura judizialak ebaztean ohiko atzerapena baino handiagoa izatea eragiten du.

Itzultzaileen eginkizunari dagokionez, nabarmena da abokatuen eta prozedura judizial bateko gainerako parte-hartzaileen ahozko jardun guztietan, itzulpenaren eraginez okerrak, akatsak gerta daitezkeela, mezuek ñabardurak eta esangura gal dezaketela, baita zehaztapena eta zorrotasuna ere... izan ere, ez dituzte ezagutza juridikoak, horren inguruan ez baitago inolako eskakizunik. Horrenbestez, abokatuak ez da bere diskurtsoaren jabe, itzulpena etengabe kontrolatu behar baitu, defentsa eginkizuna egiteaz gain, eta etenak behin eta berriz gertatzen baitira.

Edozelan ere, horixe da Espainiako lege-sistemak euskara Justizia Administrazioan erabiltzeari ematen dion konponbide bakarra: testuak gaztelaniara itzultzea eta epaitegi eta auzitegietako ahozko jardunetan interpreteak erabiltzea. EAEn euskarak izaera ofiziala duen arren, eta Espainiak Hizkuntza Gutxituen eta Eskualdeko Hizkuntzen Gutuna berrestsi duen arren, euskarak auzitegietan duen tratua atzerriko beste edozein hizkuntzarena da. Askotan, begirune gutxiago erakusten zaio. Horren adibidea

da epaitegi batzuek euskaraz idatzitako administrazio agiriak gaztelaniara itzultzea eskatzen dutela.

Herritarrek eta abokatuek komunikazio zuzena izan behar dute, ahoz eta idatziz, haien eskubide eta interesetarako garrantzi handia duten gaiak erabakiko dituztenekin. Horiek, batez ere, epaileak eta magistratuak dira, baina hizkuntz eskakizuna idazkari judizialei eta Justizia Administrazioan lan egiten duten guztiei ere eskatu ahal zaie. Nola ez, fiskalek ere euskara jakitea izango litzateke onena.

Euskararen aberastasuna eta aniztasuna kontuan hartuta, gaur egun ez dagoen gaitasun linguistiko eta juridiko handia behar da.

Logikoa den moduan, eta euskara erabiltzeak dituen traba ugariak oinarri hartuta, herritar euskaldunek auzitegietan euskara erabiltzeari uko egiten diote, eta autozentsura galgarria gertatzen da.

Nola ez, epaile, magistratu, fiskal eta idazkari judizial batzuek haien lana bi hizkuntzetan egiten dute eta, ahalegin pertsonal handia eginda, euskara epaitegi eta auzitegietan erabiltzea sustatzeko proiektuetan parte hartzeko prest agertzen dira. Meritu eta konpromiso pertsonala handia izan arren, ez dauka zentzurik pentsatzea euskara erabiltzeko eskubidea pertsona zehatzen ahalegin, konpromiso eta borondatearen arabera izango dela, eta ez legearen arabera.

Esan digutenez, jarrera horren adibide dira Donostiako bi epaitegi, Tolosako bat eta Bergarako bat (guztiak Gipuzkoan). Horietan, prozedura osoa euskaraz egin daiteke (mediku forentsea eta fiskala kontuan hartu gabe).

Baina funtzionario publiko batzuen ahalegin pertsonal eta indibiduala ez dira nahikoa. Hots, egitura judizial egokia sortu eta sistematizatu behar da Justizia Administrazioak zerbitzu publikoa euskaraz ematea bermatu dezan.

Bizkaiko Abokatuen Bazkuntetik eskatzen dugu EAEko jurisdikzio ordena, gradu eta barruti judizial guztietan epaitegi elebidunak sortu behar direla.

Eta, batez ere, modu iragankorrean eta hizkuntza normalizazioa benetan erdietsi arte, gure ustez, organo judizial elebidunak euskara erabiltzea

eskatzen duten kasuez arduratzeko, tresna egoki eta ezinbestekoa da banaketa-txandak ezartzea, eta horien bidez, euskarazko auziak aipatu organo elebidunetara bideratzea.

Era berean, Bizkaiko Abokatuen Bazkunak lanean jarraitzen du euskararen erabilera sustatzeko, izan ere, eskaerak gora egiten badu, gure ustez, Espainiako agintari judizialen jarrera aldatu beharko da. Modu horretan, benetan bermatuko litzateke hizkuntza ofizialtasuna eta hizkuntza gutxituen Europako Gutunean onartutako konpromisoak betetzea.

Euskal Autonomia Erkidegoko Justizia Auzitegiaren fiskaltzak, 2013ko memorian, konpromiso bat jaso zuen, hain zuzen ere, euskaraz egiten diren prozedura guztietan euskararen gaineko ezagutzak dituen fiskal batek parte hartuko duela.

Horrez gain, Eusko Jaurlaritzako Justizia Sailarekin lankidetzan ari gara epaitegi zehatzetan ezarri beharreko plan pilotuak garatzeko, hain zuzen ere, prozedura judizialak osorik euskaraz izapidetu ahal izateko.

Euskarazko prozedura judizialak oso gutxi dira, ez baitago benetan euskaraz komunikatzeko aukerarik magistratuekin, epaileekin eta gainerako eragileekin. Horrez gain, Gobernuak Gutunean hartutako konpromisoak ez ditu betetzen. Arrazoi horiek guztiek azal dezakete euskarazko prozedura oso gutxi egotea, herritarrek jakin baitakite ez dituztela haien hizkuntza ofizialean artatuko.

ONDORIOA:

Bizkaiko Abokatuen Bazkunak, Adituen Batzordearen aurrean aurretik egindako agerraldietan azaldutakoa berretsiz eta errepikatuz, uste du Espainiako Gobernuak ez dituela betetzen hizkuntza gutxituen Europako Gutunaren 9. artikuluan ezarritako konpromisoak eta ez duela horiek betzeko inolako borondaterik; izan ere, Adituen Batzordeko eta Ministroen Kontseiluko aholkuei eta gomendioei ez die inolako kasurik egin. Gobernuaren jardueratik ondorioztatzen da Gutunari ez diola inolako indar loteslerik aitortzen.

Beraz, gure ustez, Adituen Batzordeak oraingo honetan ere aurreko txostenetan azaldutakoa errepikatu behar du, eta Espainiako Gobernuaren jarduera gogorrago zentsuratu eta arbuiatu, konpromisoak bete ez dituelako.